

Ineens was ze er. Uit het niets. En ze sloeg een krater in het bedaagde landschap van de Europese politiek. Terwijl D66-Europarlementariër Lousewies van der Laan eigenlijk een verlegen meisje is. 'Het gaat mij niet om Lousewies, het gaat mij om Europa.'

Woeste

STAN DE JONG

“Hij volgt Lousewies? Poeh, veel succes ermee,” zegt een Deense journalist, en hij maakt een gebaar alsof hij zweet van zijn voorhoofd wist.

Er hangt een zompig sfeertje in de l'Aviateur in Straatsburg. De bar in de Rue des Soeurs kan ongeveer tweehonderd mensen herbergen. Er zijn er vannacht driehonderd. Journalisten, Europarlementariërs, diplomaten, assistenten en iedereen die er gewoon graag bij wil horen. Op de toeg wordt gedanst door drie Engelse studenten met kerstmutsen op.

Lousewies van der Laan is na ruim een half jaar een begrip in de Europese Unie, zo blijkt. Bijna iedereen kent haar hier. De meningen zijn niet mals. Een Nederlandse diplomaat:

Lies

► "Heeft Lousewies gezegd dat ze het allemaal voor Europa doet?" Hij barst uit in een homerisch gelach.

Van der Laan is er zelf niet bij. In haar studententijd werd ze nog Woeste Lies genoemd, maar tegenwoordig slaat ze borrels af met de woorden 'daar heb ik echt geen tijd voor'. Eerder op de dag, in een kantine in het Europees Parlement, heeft ze zich nader verklaard. "In kroegen hangen levert niet zoveel op. Je hebt parlementariërs die de hele week alleen maar bezig zijn om over het seksleven van anderen te roddelen. Het gaat mij om een *network that counts*. Daar besteed ik tijd aan."

Dat ze omstreden is, kan ze wel verklaren. "Ik ben jong en vrouw, dus aantrekkelijk voor de media, dus publiciteitsgeil en dus ijdel."

En dus is er de kift. "Vooral oudere politici willen het liefst dat ik op mijn bek ga. Alsof zij het zo goed hebben gedaan! Nou ja, inhoudelijk kunnen ze toch weinig tegen me inbrengen."

Maandag 13 december. Het stinkt in het Straatsburgse parlement. Wie de toren van het nieuwe Louise Weiss-gebouw in gaat, krijgt een lucht voor zijn kiezen die nog het meest doet denken aan een abattoir voor kleine huisdieren.

Lousewies van der Laan, Member of European Parliament (MEP), snuift de geuren op en grijpt naar haar hoofd. "Ik hoef maar tien minuten in dit afschuwelijke gebouw te lopen en ik krijg last van hoofd- en keelpijn," zegt ze. "Die Fransen zetten drie weken lang de airco uit en op maandag gaat die op volle kracht aan. Alle plastics en andere viezigheden worden dan door het gebouw geblazen."

Van der Laan is net uit Brussel aangekomen. Met andere MEP's is ze in een speciaal busje van het vliegveld gehaald. In het vliegtuig is het werk al begonnen. "Een prima *networking opportunity*," noemt ze dat. Lousewies spreekt vijf talen en wil die nog wel eens door elkaar gooien.

Ze checkt haar e-mail en tikt op haar organiser een voorlopige agenda voor die week. Voorlopig, want regel 1 in Straatsburg is: er is geen vast vergaderschema. Regel 2: als er eindelijk afspraken worden gemaakt, kunnen die om onbekende redenen worden afgezegd. Dan treedt regel 1 weer in werking.

Brunchtijd. Lousewies lepelst snel wat yoghurt naar binnen. Vijf uur later zal ze nog steeds proberen iets eetbaars uit hetzelfde bekertje te peuren, want ze heeft altijd haast en voedsel ("Tenzij ik er dood van ga") interesseert haar niet.

Eén keer per maand verhuist het hele Europese circus van Brussel naar Straatsburg, de tweede officiële zetel van het Europees Parlement. Komt dat zien! Christen-democratische koorddansers, socialistische goochelaars, neofascistische clowns en een roedel slecht gedresseerde Engelse honden. In hun kielzog honderden stuntmannen (de chauffeurs), duizenden taalkunstenaars (de tolken) en een paar klokkenluiders: ambtenaren die misstanden aan de kaak stellen en daarna voor een dolenthousiast publiek worden geofferd. Dit alles voor nog geen twee miljoen euro per week.

De werkomstandigheden zijn niet ideaal. Samen met twee assistenten ("Een bedachtzame en een fanatieke; ik vind het een ideaal koppel") en een voorlichter deelt Lousewies een ruimte die even groot is als een kamer in een *low budget*-hotel. Er is wel een douche. "Pure geldverspilling, niemand gebruikt dat ding." Alle Europarlementariërs klagen over Straatsburg, maar niemand kan dat zo smakelijk als Lousewies van der Laan.

Het Louise Weiss-gebouw heeft de Europese belastingbetaler een miljard gulden gekost. En dan – de brutaliteit! – komt morgen *monsieur le Président* met veel Franse poeha dit monstrum feestelijk openen. Nou, dat feestje gaat mooi niet door. Ze stelt een brief op waarin ze collega's oproept om de ontvangst van Chirac te verstoren door niet naar de plenaire vergadering te gaan. Zo moet duidelijk worden dat twee vestigingen van het Europees Parlement er één te veel is. Ze schat dat zeker de Engelse MEP's wel voor actie te porren zijn. Die grijpen het initiatief aan om tegen de Franse *ban on beef* te protesteren.

Andor Admiraal (de fanatieke assistent) oppert om demonstratief de zaal te verlaten. Lousewies drukt dat idee snel de kop in. "Laten we het gedistingeerd houden; we gaan niet met biefstuk smijten." Daar is assistent Herman Beun (de bedachtzame) het roerend mee eens.

Het zal een schijngevecht worden. In het Verdrag van Amsterdam is zwart op wit vastgelegd dat het Parlement twaalf keer per jaar in Straatsburg vergadert. Wil je dat terugdraaien, dan moeten alle Europese regeringsleiders ermee instemmen. Geen haar op het hoofd van Chirac of Jospin dat eraan denkt om het Franse paradepaardje naar de slacht te brengen.

"Af en toe moet je een principiële gebaar maken. Maar inderdaad, er is weinig kans," geeft ze toe. "Wim Kok heeft gewoon liggen pitten in Amsterdam. Chirac niet. Die is altijd wakker. Van diplomaten in Brussel heb ik gehoord dat ze wel vier keer het bandje moesten aflijsten voor ze uit Chirac's gemonkel konden opmaken wat hij wilde. Maar het interesseerde Nederland niet. Frankrijk had al veel water bij de wijn gedaan, vond men. Schandalig."

Ineens was ze er. Uit het niets. En ze sloeg een krater in het bedaagde landschap van de Europese politiek. Lousewies van der Laan, geboren te Rotterdam in 1966, opgegroeid in Wiesbaden en Washington. Laat niemand zich verkijken op de beschaafde Leidse tongval, de haute couture en de eeuwige glimlach. Lousewies is een wolf in mantelpakje.

Na een carrière in de Europese Commissie – de laatste twee jaar als woordvoerder van de Nederlandse Eurocommissaris Hans van den Broek – werd ze begin dit jaar door D66 gekozen om de lijst voor de Europese verkiezingen te trekken. Elke vijf jaar wordt de 'Europa Is Goed Voor U-show' opgevoerd. Kandidaat-Europarlementariërs trekken dan het land in en vertellen dat Europa heel belangrijk is voor de mensen en dat iedereen vooral moet gaan stemmen. Van een debat tussen partijen is geen sprake. Kiezers blijven dan ook massaal weg.

Op iemand als Lousewies had niemand gerekend. Ze kwam, zag en haalde uit. Naar iconen als Hanja Maij-Weggen (CDA), naar de hele oude garde Europarlementariërs, die naar haar mening te weinig bezieling en deskundigheid hadden getoond en eerst maar eens orde in eigen huis moesten scheppen. Ze dacht dat ze het zelf beter zou kunnen.

Aan de oorspronkelijke felheid heeft ze een half jaar na haar verkiezing nog niks ingeboet. Over Frits Bolkestein, voormalig VVD-partijleider: "Een raar geval. Eerst doet hij er alles aan om de Europese integratie af te remmen, dan gaat hij zelf in de Commissie zitten. Dat is hypocriet."

Over Jozias van Aartsen, minister van Buitenlandse Zaken: "Die ziet de buitenlandse politiek soms als een spelletje, met dat superieure glimlachje van hem. Nou, het is geen spelletje."

Lousewies (r.) met haar voorlichtster

'In Nederland moet je altijd bescheiden zijn. Ik heb daar niet zo'n last van. Om die reden zal ik wel nooit in Den Haag carrière maken.'

Er vallen doden, verdomme!"

Over Max van den Berg, collega-Europarlementariër voor de PvdA: "Ach Max... soms zegt hij ook wel eens goede dingen."

Wie denkt La Van der Laan wel dat ze is? Haar ongezoeten opinies maken haar niet populair in de kleine Nederlandse enclave in Europa. Ze haalt haar schouders op. "Ik zit hier niet om bemind te worden, maar om iets te bereiken. Natuurlijk, ik ben lijsttrekker geworden omdat ik goed de publiciteit weet te vinden. Dat hoort bij mijn vak. Maar het gaat mij niet om Lousewies, het gaat mij om Europa."

Lousewies die zichzelf wegcijfert?

"Toen ik woordvoerder van Hans van den Broek was, was elk woord dat ik sprak nieuws. Dat is nu minder. Als collega's de publiciteit halen, vind ik dat prachtig. Dat is goed voor Europa. Nee, niet als Max het doet. Die spreekt vooral in simplismen over Europa."

Bescheidenheid is niet haar grootste deugd. Ze liet weten best de eerste vrouwelijke voorzitter van de Europese Commissie te willen worden. "In Nederland moet je altijd bescheiden zijn. Ik heb daar niet zo'n last van. Om die reden zal ik wel nooit in Den Haag carrière maken," mijmert ze. Kan haar niet schelen. "Dan word ik directeur van een olifantenreservaat in Namibië. Ik ben gek op die beesten. Op mijn zevende heb ik mijn eerste olifantje gekregen." Pardon? "Van stof." O.

Je hebt Lousewies van der Laan. En je hebt het imago van Lousewies van der Laan. En die twee hebben niets met elkaar te maken. Vindt ze.

"Mensen hebben een beeld van mij. Vanwege mijn manier van spreken, mijn kleding. En dan heb ik ook nog in Leiden gestudeerd. Komt zo'n Wiebenga (Jan Kees Wiebenga, fractieleider van de VVD in het Europees Parlement – red.) naar me toe: Goh, meid, heb jij niet bij Minerva gezeten?"

Nee, dus. Ze was geen lid van het corps, maar van Augustinus. "Dat was toentertijd niet eens een studentenvereniging,

maar een jongerenvereniging. Daar liepen allemaal van die links-radicalen hanenkammen rond. Ik droeg in die tijd zwarte nagellak."

Oké, ze komt uit een elitair gezin – "Intellectueel gezien dan" – woonde in Duitsland en vanaf haar negende in de Verenigde Staten. Keurig milieu. Vader jurist bij de Wereldbank. Laurens-Jan Brinkhorst, de huidige minister van Landbouw, huisvrind. Zelf mag ze prins Willem-Alexander ("Nee, nee, no comment!") tot haar kennissenkring rekenen.

In Washington zat ze samen met haar twee jaar jongere zus op een Duitse kostschool, omdat ze die taal op dat moment het best beheerste. Het duurde even voor ze werd toegelaten, maar toen de directrice dacht dat ze van adel was (Frau Von der Laan) was het geregeld. Haar Duits komt nog steeds goed van pas. "Duitsers weten waar de macht zit." Zelf is ze ook niet vies van een beetje *powerplay*. "Nederlandse Europarlementariërs zijn daar traditioneel niet goed in. Die gaan in een commissie-Landbouw zitten, terwijl het parlement niks over dat onderwerp te zeggen heeft. Belachelijk."

Beschermde opgevoed is ze. Misschien komt het doordat ze zo vaak verhuisden. Dan kruipen een gezin dicht op elkaar. Toen ze zeventien was, ging ze naar het United World College in New Mexico, USA. Een internationale privé-school. Rond dezelfde tijd zat Willem-Alexander in Wales bij dezelfde club. Er bestaat zo iets als een alumnivereniging. Vandaar.

Haar belangstelling voor internationale politiek werd in New Mexico gewekt. Ook haar idealisme. Ze schetst de school als een soort *brotherhood of men*. Er werd veel gedaan aan liefdadigheid. Toen ze in Leiden ging studeren, was dat een domper. "Iedereen was daar ontzettend met zichzelf bezig, zat te zuipen en zo. Dat was wennen."

Wi George!" Lousewies stapt op een ambtenaar af. "Je moet niet raar opkijken als ik die mannen ga zoenen; het zijn oud-collega's," had ze gewaarschuwd. Dus krijgt George een pakkerd en mogen ook andere ambtenaren zich in haar attentie verheugen.

**'Je moest eens weten wat die
parlementariërs hier allemaal uitspoken.
Het is ver van huis en er zijn weinig
Nederlandse media.'**

► Het is maandagmiddag drie uur in Brussel. De CoCoBu begint. CoCoBu staat voor de Franse afkorting van begrotingscontrolecommissie. Van der Laan is vice-voorzitter en neemt met een stapel post plaats achter de tafel waar het presidium zit. Op de eerste rijen zitten de parlementariërs die lid zijn van de commissie (wit bordje) of hun plaatsvervangers (groen bordje), linksvoor ambtenaren van de Europese Commissie, daarachter assistenten en helemaal achterin de pers. Allen gadegeslagen door een leger tolken in glazen kabinets. Drie tolken per taal. Er zijn elf talen in de Unie.

In het Brusselse beklagen sommigen zich over de gebrekkige belangstelling van de media voor het parlement. Eén keer een commissievergadering bijwonen, en je bent voorgoed genezen van plannetjes als *Brussel Vandaag*, de beoogde tegenhanger van *Den Haag Vandaag*. Interruptiemicrofoons zijn er niet. Omdat alles eerst vertaald moet worden, gaat veel effect verloren.

De CoCoBu is een van de belangrijkste commissies van het parlement. De werkelijke macht ligt nog steeds bij de raden van ministers van de Unie en de Commissie, maar het parlement heeft het recht de begroting goed te keuren. Vandaag wordt er gesproken over de begroting 1997. De 'kwijting' is nog steeds niet verleend. Van der Laan is rapporteur.

Een van de zeven hoofdpunten waarop kritiek bestaat is het European Gaza Hospital, waarin miljoenen gemeenschapsgeld is gepompt. Eind 1996 was dit ziekenhuis in de Gazastrook voor 98 procent af, maar het is nog steeds niet in bedrijf. De leden van de CoCoBu worden er ziek van. Jaar in jaar uit is gevraagd hoe het zit. Steeds worden ze met een kluitje in het riet gestuurd.

Als de vergadering is afgelopen, spoedt Van der Laan zich weer naar de ambtenaren. Ze voert het hoogste woord. "Ik ben nieuw hier, maar veel van mijn collega's zijn cynisch geworden," zegt ze. Het groepje luistert. "Daar moeten jullie begrip voor opbrengen."

Een Duitse eurocraat met een grijs baardje stribbelt wat

tegen. Lousewies blijft beleefd glimlachen. "Ik heb vier jaar voor Van den Broek gewerkt, dan leer je wel diplomatiek met lastpakken om te gaan," zegt ze even later. "Die Duitser zat heel zuur te doen. Hij vond dat wij het hun maar lastig maken, maar ja, we zitten hier wel voor de controle."

Aan de andere kant vindt ze dat het parlement nu zo snel mogelijk de kwijting moet geven. "We moeten verder. Dat hele gedoe met het wegsturen van de Commissie heeft de Europese integratie met jaren vertraagd."

Spreken is zilver, zwijgen is goud. Lousewies gaat voor zilver. Goeiegenade, wat kan ze praten. En snel. "Ik praat snel, want ik denk snel."

Daar gaat ze weer. Op haar hand heeft ze met ballpoint het kamernummer geschreven waar een overleg plaatsvindt. Er blijkt niemand te zijn. Ze pakt de mobilifoon en belt haar secretaresse. We moeten terug. Ze stopt, bukt en trekt een zwartgelakte schoen uit om er een kiezelsteen uit te halen.

Alles gebeurt met kwikzilverige gebaren. Van der Laan is iemand die, zoals ze zelf zegt, *high strung* is. De reden waarom ze weinig koffie, maar muntthee drinkt. "Lousewies houdt er een moordend tempo op na," beaamt assistent Beun. "Vind ik wel prettig. Anders wordt het zo saai." Irritant blijft wel dat – wat hij ook probeert – Lousewies meestal eerder op kantoor is. Half negen uiterlijk. Voor acht uur 's avonds is ze zelden weg. In Straatsburg nog later. Daar duren vergaderingen regelmatig tot middernacht.

Bij de lift komt ze Michiel van Hulten tegen. Ook jong, ook snel, ook Europarlementariër, maar dan voor de PvdA. Lousewies heeft de handen in haar zij.

"Er wordt een vies spelletje gespeeld."

"Nou ja, dit is nog maar kinderspel," meent Van Hulten.

"Als ze meer dan veertig amendementen indienen, gaat het terug."

"Een zuiver geval van *filibustering*."

Filibustering: beproefde tactiek om door procedureel geneuzel voorstellen van de tegenpartij te frustreren. Uitgevonden na de Amerikaanse burgeroorlog door Zuidelijke senatoren. Veel toegepast in Brussel; vooral christen-democraten zijn er meesters in.

Van Hulten heeft in opdracht van het parlement een stuk geschreven over hervormingen binnen de Commissie om in de toekomst gesjoemel tegen te gaan. Maar de EVP, de machtige christen-democratische fractie, gaat, zo is vernomen in de wandelgangen, het rapport bombarderen met amendementen. Als er meer dan veertig worden ingediend, kan de plenaire vergadering besluiten om het zaakje terug te verwijzen naar de rapporteur, die dan opnieuw aan de slag moet.

"De EVP gaat morgen met negentig flut-amendementen komen," denkt Van der Laan. "Ze willen zelf de show stelen." Het wordt genoteerd in een zwartboek. "Wat die Tory's nu weer uitgevreten hebben."

Samen met Van Hulten en Kathalijne Buitenweg (Groen-Links) vormt ze een 'klikgroepje' dat elkaar in de gaten houdt om te zorgen dat de vrijwillige gedragscode wordt nageleefd. Daarnaast letten zij bij de stemmingen op hun collega's, of die zich wel aan hun verkiezingsbeloften houden. In principe is de taakverdeling als volgt: zij controleert Hanja Majj-Weggen, Buitenweg houdt Max van den Berg in de smiezen.

"Laatst heeft Max nog tegen de regeling voor klokkenluiders gestemd. Hij volgde gewoon de fractiediscipline van de Europese socialisten, terwijl de PvdA juist voor zo'n regeling

ROBERTO PELLEGRINI

'Mensen hebben een beeld van mij. Vanwege mijn manier van spreken, mijn kleding. En dan heb ik ook nog in Leiden gestudeerd.'

► is. Per ongeluk, zei hij. Nou, dat geloof ik wel, maar het had eigenlijk de Nederlandse kranten moeten halen."

Ze vervolgt: "Je moest eens weten wat die parlementariërs hier allemaal uitspoken. Het is ver van huis en er zijn weinig Nederlandse media. De VVD'ers hier zijn vele malen conservatiever dan die in Den Haag. Zoals in het drugsbeleid. Ik vind het jammer dat ze daar niet op gepakt worden."

Zelf heeft ze elke donderdagavond in Den Haag politiek overleg met D66-bewindslieden, de partijvoorzitter en de fractievoorzitter. Open die ramen.

Wet je..." zegt ze, met voor het eerst een aarzeling in haar stem, "eigenlijk ben ik heel verlegen." Het is elf uur 's avonds. We zitten in de trein van Gent Sint Pieters naar Brussel-Zuid. Haar vriend – wiskundige, baardje, ook D66'er – heeft vanavond in Gent een bijeenkomst van de Volksunie geleid, de Vlaamse zusterpartij van D66. Na de pauze is Van der Laan alweer vertrokken.

Ze heeft de benen op de bank voor haar gelegd. Op schoot de Financial Times. Af en toe ontsnapt er een 'Jesus' of 'heel mooi' uit haar mond. Of: "Arafat zit in de problemen, die blijkt corrupt te zijn; ik denk dat ik maar eens stappen moet ondernemen."

Vandaag heeft Lousewies weer met veel flair tijdens vergaderingen het woord genomen, geposeerd voor de fotograaf – *the camera loves her* – en spontaan een taxichauffeur aangesproken, over wat hij vindt van de situatie van de Volksunie in de Belgische regering. Op straat heeft de *controlfreak* zo ongeveer elke Belg aangehouden die we tegenkwamen om de weg te vragen. Verlegen?

"Echt waar. Als ik aan het winkelen ben en ik moet naar de WC, durf ik niet zomaar een restaurant binnen te lopen. Als kind zat ik altijd in mijn eentje een boek te lezen, dat vond ik veel interessanter dan hinkelen. Ik had niet veel vrienden, wel altijd een of twee hartsvriendinnen.

"Veel acteurs en politici hebben er last van. Ze moeten iets overwinnen om op de voorgrond te treden. Om dezelfde reden

ben ik ook gaan bergbeklimmen: om van mijn hoogtevrees af te komen."

Dinsdagochtend. De CoCoBu gaat de tweede ronde in. Lousewies geeft de christen-democraten een schrobbering. Daar is ze goed in. "Wat u doet, is zonde van de tijd, zonde van het geld, zonde van de tolkdiensten. U maakt de hele discussie tot een farce. Dit is slecht voor het imago van het parlement. Op deze manier worden we nooit serieus genomen."

Zoals voorspeld proberen de christen-democraten, bij monde van de Spaanse afgevaardigde Pòmes Ruiz, het rapport-Van Hulten te tackelen. Als Van der Laan is uitgeraasd, mogen eerst een paar anderen hun zegje doen. Met tussenkomst van de tolken. Dan pas is Pòmes Ruiz weer aan de beurt. Stoïcijns begint hij een verhaal. Door de koptelefoon klinkt het aldus: "Ik weet niet of u eh... de film... eh *Casablanca* heeft gezien, maar als eh café Rick's gesloten wordt..."

De bijeenkomst duurt twee uur. Van der Laan moet naar de fysiotherapeut. Rugklachten. "Van die rotstoelen en het werken in de trein met een laptop op schoot." Ze kijkt terug op het debat, voor zover daar sprake van was. "Niet om te generaliseren, hoor, maar veel Zuid-Europeanen lullen maar, zonder iets te zeggen." Zelf is ze direct. Haar hele houding heeft iets Amerikaans. "Amerikanen hebben een ontzettend vertrouwen in het individu. Dat optimisme spreekt me erg aan. Eén mens kan het verschil maken – dat is mijn levensvisie."

We gaan met de bus. Elke parlementariër kan over een auto met chauffeur beschikken, maar dat vindt ze *overdone* en slecht voor het milieu. Om die reden is ze ook in een appartement in de buurt van het parlement gaan wonen en heeft ze een OV-kaart aangeschaft.

Geldverspilling en inefficiëntie, ze raakt er niet over uitgepraat. "Laatst kwam Paul Snejder, correspondent van het *NOS-Journaal*, een quotje halen. Het duurde 25 minuten om het gebouw door te komen. Van die *tight-ass* bewakers die je de doorgang weigeren, ook al heb je toestemming. Alsof je in een communistisch bolwerk leeft. En dan maar klagen dat het Europe Parlement zo weinig belangstelling krijgt."

De regels zijn verscherpt nadat camera's hebben gefilmd hoe parlementariërs hun handtekening zetten om vergadergeld te cashen en er daarna weer snel vandoor gingen. "Echt, ik ga hier zo'n stampeel van maken."

Had jij je mobilfoon niet bij je?"

"Nee, als ik naar de WC ga doorgaans niet."

"O sorry."

Een heel normaal gesprek tussen Lousewies en assistent Beun.

We bevinden ons weer in Straatsburg. De actie tegen Chirac is een succes geworden. Tweehonderd parlementariërs zijn niet gekomen. Maar succes kent vele vaders. Ellie Plooijs van de VVD is er een van. Lousewies had vanmorgen op Teletekst gelezen: VVD roept op tot boycot. "Toen heb ik even Andor laten bellen dat er drie VVD'ers in de zaal zaten. Het is rechtgezet." De credits zijn toch naar Lousewies gegaan.

Ze lijkt de wind er flink onder te hebben. "Ik ben niet van de cultuur van: zou je misschien zo vriendelijk kunnen zijn om een kopietje te maken? Ik vind: je hebt de plicht om topkwaliteit te eisen. Ik ben gekozen en moet verantwoording afleggen. Maar ik ben niet autoritair. Ik vind het goed als Andor of Herman zegt: Lousewies, even stoppen, en dat of dat doen. Dan luister ik daarnaar." ✍